

KELIONĖ SU TEOFILIUMI (2017-ųjų spalį)

Jaunimo gynėjas

Palaimintasis Teofilus entuziastingai įsiveržė į Lietuvos dvasinę padangę, atskleisdamas ne tik kančios dėl tikėjimo prasmę. Jo gyvenimo istorija atvėrė ir kitas sritis, kurios jam, kaip žmogui ir ganytojui, ypač rūpėjo. Šįkart pažvelkime į palaimintojo santykius su jaunimu. Mums ypač pagelbės du istoriniai įvykiai iš jo gyvenimo.

Vokiečių okupacijos metais tikėtasi, kad atsiras savanorių, norinčių pagelbėti okupantams. Kadangi visi pajėgūs vyrai kovėsi fronte, žvilgsnis nukrypo į jaunimą, tačiau ir šis nerodė pagalbos okupantams iniciatyvos.

1943 m. rugsėjo 10 d. Žiežmarių bažnyčioje vyko jaunimo pamaldos. Staiga į bažnyčią įsiveržė ginkluoti vokiečių kareiviai ir išsivedė jaunuolius. Vaikinai ir merginos buvo suvaryti į stovintį prie šventoriaus sunkvežimį, nuvežti į Kaišiadoris ir ten saugomi. Tas pats sunkvežimis atvežė dar dvi grupes jaunuolių. Parapijos klebonas apie tokį incidentą pranešė vyskupui Teofilui Matulioniui. Vyskupas tuoj pat nusiuntė savo kanclerį kun. Stanislovą Kiškį išsiaiškinti padėtis. Kancleriui kareiviai leido aplankyti suimtus ir mokyklos salėje laikomus jaunuolius. Tai buvo keliasdešimt vaikinių ir merginų, dauguma 14–15 metų amžiaus. Atnešęs suimtiesiems obuolių, kunigas bandė kaip mokėdamas raminti, tačiau verksmas ir aimanos vis smarkėjo... Prie mokyklos stovėjo būrys atskubėjusių jaunuolių tėvų. Situacija darėsi dramatiška, nes buvo ruošiamasi jaunuolius kažkur toli išvežti priverstiniais darbams.

Vokiečių kareiviai tik vykdė karininko įsakymą, todėl vyskupas Teofilus nedelsė ir parašė šį įvykį pasmerkiantį raštą. Jame jis kaltino okupacinę vokiečių valdžią Bažnyčios šventumo pažeidimu, neleistinu jaunimo, net nepilnamečių mergaičių, grobimu neaiškiems tikslams, ko nėra darę nė bolševikai.

Už tokį raštą okupacinė valdžia galvojo vyskupą ištremti, bet susilaikė tik sužinojusi, kad jis jau yra daug kentėjęs nuo bolševikų. Dėl šio įvykio vysk. Teofilus keletą kartų važiavo į Kauną rizikuodamas gyvybe, bet kovodamas už jaunimą. Tenka pasiguosti, kad jaunuoliams pavyko pabėgti ir išsisukti nuo prievartinių darbų.

Kitas atvejis, parodantis palaimintojo rūpestį dėl jaunimo, susijęs jau su okupacine rusų valdžia. Komunistinė valdžia Lietuvoje viliojo jaunimą savo pusėn ir ragino stoti į pionierių bei komjaunimo organizacijas. 1945 m. prieš Velykas vysk. Teofilus parašė protestą, kad vaikai mokyklose įrašomi į pionierių ir komjaunuolių organizacijas net neatsiklausiant jų tėvų. Panašus vyskupo raštas perskaitytas ir bažnyčiose, kad tikintiems jaunuoliams nedera stoti į ateistines jaunimo organizacijas. Po šio pranešimo dalis jaunuolių atsisakė dalyvauti tų organizacijų veikloje. Tai labai supykė sovietinę valdžią, ir ši ėmė ieškoti būdų, kaip susidoroti su vyskupu Teofiliumi.

Šie du istoriniai faktai rodo, kad pal. Teofilus nebuvo jokių okupacinių valdžių gerbėjas, bet žiūrėjo Dievo reikalo ir gynė jaunimą nuo fizinio bei moralinio smurto. Palaimintasis siekė apsaugoti ir apginti jaunimą nuo neigiamos ir demoralizuojančios įtakos.

Kad vyskupo domėjimosi akiratyje jaunimas užėmė svarbų vaidmenį, liudija 1933 m. savaitraščiui Šaltinis duotas interviu, kuriame vysk. Teofilus pasakoja apie bolševikų pastangas atitraukti Rusijos jaunimą nuo Dievo. Vėliau iš įkalinimo vietos Mordovijoje palaimintasis laiškuose giminaičiams prašė parašyti apie jaunimo nuotaikas Lietuvoje. Klausė apie tai labai santūriai, nes laišakai būdavo cenzūruojami.

Džiugu, kad Lietuvos jaunimas, greta savo globėjo šv. Kazimiero, Lietuvos jaunimo dienose gavo dar vieną dangiškąjį užtarėją ir gynėją – palaimintąjį Teofilų, kuris su gražiausiais linkėjimais įsitraukė į jaunimo užtarėjų gretas. „Tu, mūsų tautos žiede ir viltie, brangus jaunime, būk blavus, skaistus, pamaldus“ (Ganytojiškasis vysk. Matulionio laiškas, 1944 m. gegužės 28 d.).

Mons. dr. Algirdas JUREVIČIUS („Artuma“ 2017/10)